

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
28 december 2023 (mondelinge uitspraak 21 december 2023)

Zitting: 21 december 2023 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in de Brink op het terrein van ...
De mondelinge behandeling heeft via beeld -en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtnummer: KC 2023 – 071

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klacht:
Klager is het niet eens met de toediening van de verplichte intramusculaire medicatie die hem op 11 december 2023 is aangezegd. Hij heeft last van ernstige bijwerkingen.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 12 december 2023 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen.
- Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Klager heeft een schorsingsverzoek ingediend, zie punt 2.3
- Op 14 december 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Op 14 december 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 21 december 2023.
- De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft geen schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 21 december 2023 plaatsgevonden.
- De beslissing, zie punt 7, is op dezelfde dag aan klager, aangeklaagde en de pvp meegedeeld (telefonisch).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klager heeft bij zijn klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van het toedienen van de medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de ambtelijk secretaris telefonisch meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van de medicatie niet op te schorten tot het moment van zitting.

De beslissing is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is op ... geboren. Hij is bekend met een bipolaire 1 stoornis en hij is al geruime tijd opgenomen geweest op de ... vanwege een manische psychotische decompensatie. Klager heeft mogelijk trauma gerelateerde klachten en een stoornis in het gebruik van alcohol.

Klager wordt op 18 oktober 2023 opgenomen als gevolg van zijn gestoorde kwaliteit van het denken rondom beslissingen, als wel of niet terug kunnen komen van vrijheden, omgaan met verloven en zich houden aan de afspraken. Hij gaat over tot nadelig handelen als het niet terugkomen van verlof en veroorzaakt last op het seniorencomplex waar hij woont, waar het tot verbale agressie richting zijn buurman heeft geleid.

Op 24 juli 2023 heeft de rechtbank Midden- Nederland, locatie Lelystad, een zorgmachtiging verleend tot en met 24 januari 2024 waarbij, onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, het toedienen van medicatie is toegewezen.

De zorgverantwoordelijke heeft klager op 11 december 2023 onderzocht en op 11 december 2023 is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 11 december 2023 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 11 december 2023 wordt de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 11 december 2023 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het toedienen van medicatie.

De zorgverantwoordelijke stelt dat klager als gevolg van zijn stoornis steeds meer ontwrichtend gedrag vertoont, gestoorde kwaliteit van het denken heeft rondom beslissingen, het wel of niet terug kunnen komen van vrijheden, omgaan met verloven en zich houden aan de afspraken. Hij gaat over tot nadelig handelen en veroorzaakt overlast op het seniorencomplex waar hij woont, waar het tot verbale agressie richting zijn buurman heeft geleid. Klager vertoont dan overlast en intimiderend gedrag (zoals ook zijn buurvrouw dwangmatig tot het drinken van thee meevragen, waarbij zij meerdere keren zou hebben aangegeven liever niet mee te willen), waarbij sprake kan zijn van het afroepen van agressie over zichzelf. De huidige medicatie, monotherapie Depakine, is niet voldoende gebleken tot herstel van zijn stoornis. Additie van haldol wordt door klager of geweigerd of enkel als een niet therapeutische dosering geaccepteerd. De toevoeging van lithium is ingezet en indien klager deze weigert dan zal haldol intramusculair worden toegediend.

De zorgverantwoordelijke vindt dat klager op dit moment niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ten aanzien van de verplichte zorg die hij zal krijgen.

Op 8 december 2023 is een verlengde zorgmachtiging aangevraagd.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter hoorzitting een toelichting op zijn klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat antwoordt hij dat het naar omstandigheden goed met hem gaat. Hij vertelt dat er in de thuissituatie wat spanning was, die nu doorspeelt in de kliniek. Klager zegt dat dit komt omdat hij anders is, omdat hij een zeeman is.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat de normale medicatie niet voldeed. Hij kreeg er toen een snufje haldol bij. Een bijsluiter ontving hij pas een paar dagen later. Haldol heeft volgens klager machtige bijverschijnselen. Volgens de bijsluiter was 0.5 mg voor hem voldoende, maar hij kreeg 1.0 mg. Dit was zeer onaangenaam. Klager zegt dat hij een dag later overleg had met verpleegkundigen. Klager wilde terug naar de 0.5 mg en dit werd gedaan.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat intramusculaire toediening van medicatie een aantasting is van zijn integriteit. Als dit zal plaatsvinden, zal hij gepaste maatregelen nemen. Hij zal dit niet toelaten. Klager zegt dat er twee zittingen bij de rechtbank zijn geweest. Er zou sprake zijn van agressie vanuit een manie met ontwrichtend gedrag. Klager zegt dat dit niet aan de orde is. Hij zegt dat hij niet gevaarlijk is.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij een PTSS heeft en dat hij hiervoor behandeld wil worden. Het zegt dat hij in zijn leven heel veel heeft meegemaakt, dat zijn rugzakje vol is. Ook zegt klager dat hij een vreedzaam mens is.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat hij geen aanvullingen heeft.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt zij dat klager geen standaard type man is. Hij is van oordeel dat haldol niet voor hem is en dat hij bereid is om de noodzakelijke dosering lithium te gebruiken in plaats van de lage dosering.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat klager bekend is met een bipolaire stoornis met manische ontregelingen. Hij is onrustig en geprikkeld. Klager is op de ... afdeling gestart met 1200 mg Lithium. De huidige medicatie, monotherapie Depakine, is niet voldoende gebleken tot herstel van zijn stoornis. Klager bleef manisch en de verloven gingen niet goed. Aanvulling van haldol wordt door klager geweigerd. Aanvulling van lithium is ingezet en indien klager deze weigert, zal haldol intramusculair worden toegediend.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat alleen als klager de herstart van lithium met Depakine weigert haldol ter voorkoming en als noodmaatregel zal worden toegediend. Deze interventie wordt voor zover nodig ingezet.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat klager nu 800 mg Lithium krijgt en dat er nog opbouw plaatsvindt. Sinds de verhoging van 400 mg naar 800 mg lijkt een lichte verbetering op te treden. Klager is volgens signalen vanuit de thuissituatie nog manisch en breedsprakig. Deze week komt er nog een gesprek over zijn telefoon en app gebruik. Het is nog niet duidelijk of klager zich houdt aan afspraken bij uitbreiding van verlof.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat intramusculaire interventie wordt ingezet als er sprake is van dreiging en dat dit op dit moment niet aan de orde is. Dit was wel aan de orde toen klager eerder zijn medicatie weigerde dan wel niet goed innam.

Gevraagd hiernaar antwoordt aangeklaagde dat in plaats van haldol, waar klager een negatieve ervaring mee heeft, cisordinol een alternatief kan zijn, als de situatie het toelaat.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank verleende zorgmachtiging van 24 juli 2023 die is afgegeven tot en met 24 januari 2024 en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg stelt de er voldoende aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld, wordt voldaan.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 11 december 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Zij heeft op 11 december 2023 overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 11 december 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 11 oktober 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 11 december 2023 blijkt dat klager bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de toediening van medicatie een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. Klager vertoont als gevolg van zijn stoornis steeds meer ontwrichtend gedrag. Hij vertoont overlast en intimiderend gedrag richting zijn buurvrouw, waarbij sprake kan zijn van het afroepen van agressie over zichzelf. Intramusculaire medicatie, haldol, is effectief om het huidige toestandsbeeld te behandelen en ernstig nadeel te voorkomen wanneer klager zijn orale medicatie zal weigeren. In de beslissingsbrief van 11 december 2023 wordt naar het oordeel van de commissie terecht opgemerkt dat intramusculaire toediening van haldol pas door aangeklaagde wordt overwogen als klager zijn orale medicatie (lithium) niet inneemt.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde tot het toedienen van intramusculaire medicatie als klager zijn lithium niet inneemt voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht: **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. drs. A.M.M. van Breugel, voorzitter,
Dhr. drs. R. Fiddelaar, psychiater,
Mw. L. Casparie, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.